

Aanvraagformulier nieuwe opleiding macrodoelmatigheidstoets

Voltijd masteropleiding Gezond Gedrag & Leefomgeving Aeres Hogeschool Almere

Almere, november 2020

Figuur 1. Nieuwbouw Aeres Hogeschool locatie Almere (gereed september 2021)

Inhoud

1.1 Basisgegevens	3
Art. 6 Criterium A: behoefte aan de opleiding	10
Art. 6 Criterium B: ruimte in het landelijk aanbod.....	24
Tot slot	36

1.1 Basisgegevens

Naam instelling(en)	Aeres Hogeschool Almere
Contactgegevens	
Naam opleiding	Master of Science Gezond Gedrag & Leefomgeving
Internationale naam opleiding	Master of Science Gezond Gedrag & Leefomgeving
Taal	Nederlands
In geval dat de opleiding in een andere taal dan het Nederlands wordt verzorgd: een toelichting op de aansluiting van de taalkeuze op de arbeidsmarktbehoefte	n.v.t.
In geval van een associate degreeopleiding, indien van toepassing: welke bv-instelling verzorgt mede de opleiding	n.v.t.
In geval van een joint degree-opleiding: welke instelling(en) verzorg(t)(en) mede de opleiding	n.v.t.
Opleidingsniveau (associate degreeopleiding, hbo bachelor, hbo master, wo bachelor, wo master)	hbo master

Inhoud (korte beschrijving opleiding)

Mara is HR manager bij een grote organisatie. Recent is er weer een medewerkerstevredenheidsonderzoek geweest en ook dit jaar bleek dat mensen hier plezier in hun werk hebben, maar toch stressklachten ervaren. Mara ziet dit ook terug in het verzuimcijfer. Het is een terugkerend probleem; de werkdruk, de stress... iedereen gaat maar door. Alle acties die Mara de afgelopen jaren heeft ondernomen, hebben geen effect gehad.

Als Mara over de afdelingen loopt, ziet ze iedereen snel een broodje naar binnen werken terwijl ze achter hun pc blijven zitten. 'Waarom maken ze tijdens de lunch niet een ommetje?' denkt Mara geërgerd. Het gebouw ligt aan de rand van een groenstrook en iets verder ligt zelfs een prachtig park. Maar nee, de werkdruk is te hoog, zeggen ze...

Mara komt er niet uit. Om de structurele dreiging van overwerktheid de kop in te drukken, heeft ze specialistische kennis nodig en vooral iemand die eens even anders tegen het probleem aankijkt. Ze herinnert zich een congres van twee maanden terug, Welzijn op de Werkvloer, waar ze iemand ontmoet heeft die sprak over EASY – omgevingen zo inrichten dat het gewenste gedrag makkelijk gemaakt wordt. Ze pakt haar aantekeningen erbij, zoekt de dame die toen sprak op via LinkedIn en stuurt een bericht¹.

Een jaar later, nadat de expert gezond gedrag aan de slag is gegaan, ziet de organisatie er heel anders uit. Na een analyse van de werkomgeving en het gedrag zijn de medewerkers gevraagd naar hun wensen en ideeën. Er is een selectie gemaakt van tools en interventies om de werkomgeving te herinrichten en routines te doorbreken. Beweging binnen en buiten kantoor wordt nu op een natuurlijke manier gestimuleerd. Er zijn groene oases om je in terug te trekken, een wandelcoach neemt je mee op pad en in de kantine zijn de verleidingen beperkt. Je eet en ontspant hier in een omgeving die je tot rust brengt. Rond lunchtijd wandelt Mara nu langs verlaten bureaus; ze is erg tevreden met het resultaat.

Mara heeft met de inzet van een professional Gezond Gedrag & Leefomgeving (GG&L) een oplossing gevonden voor een probleem dat al langere tijd aan haar vrat. Maar er zijn veel bedrijven, overheden, instellingen en organisaties die tegen hetzelfde aanlopen en geen oplossing weten. Onderzoek wijst uit dat een manager, beleidsmaker, zorgverlener of hr-medewerker vaak wel weet wat er nodig is voor de gezondheid van medewerkers, jonge moeders, ouderen of bewoners van wijk x, maar dat dit niet hetzelfde is als een oplossing die het gedrag stimuleert dat aan gezondheid vooraf gaat. Hier stranden vaak de intenties; kennis is nog geen toepassing. Om gezond gedrag te stimuleren, is er praktische kennis nodig van **humane biologie** (hoe werkt het lichaam, hoe komt gedrag tot stand in een bepaalde leefomgeving), maar ook van **psychologie** (waarom doen mensen wat ze doen) en **sociologie** (invloed van cultuur, politiek, etc. op gedrag). De nieuwe *professional master* Gezond Gedrag & Leefomgeving richt zich precies op deze drie gebieden en leidt professionals op die begrijpen dat deze complexe problematiek een integrale aanpak vereist. Deze opleiding biedt daarmee een antwoord op een groeiend probleem met achterblijvende oplossingen en pakt dit op een onderscheidende manier aan.

Ons menselijke gedrag ligt aan de basis van een gezond of ongezond leven. Gedrag is een door genen en omgeving ingegeven uiting van organismen, en daarom is het logisch om het ook vanuit de biologie te benaderen. Dat betekent dat we op een **objectieve manier gedragspatronen analyseren en op modelmatige manier interventies ontwerpen** die mensen **gezond gedrag** gaan laten vertonen. Hierbij is **de interactie tussen gedrag en onze leefomgeving** niet weg te denken; er bestaat geen gedrag zonder omgeving om dit in te vertonen. Zowel gedrag als leefomgeving zijn door biologische en culturele evolutie gevormd; om die reden benaderen wij ongezond gedrag dan ook vanuit een biologisch perspectief, maar zoeken de verbinding met de domeinen psychologie en sociologie. Een afgestudeerde GG&L is een praktische

¹ Deze professional is een afgestudeerde GG&L student.

	<p>professional, expert op het gebied van gezond gedrag en is ook uitstekend in staat om in co-creatie met relevante stakeholders tot effectieve en blijvende oplossingen te komen die inspelen op de ongezonde gedragspatronen van grote groepen Nederlanders. Deze transdisciplinair werkende expert weet gezond gedrag te bevorderen en gezonde leefomgevingen te creëren. Hierdoor draagt hij/ zij bij aan maatschappelijke gezondheid en welzijn.</p> <p>Deze opleiding past bij uitstek bij het profiel van onze hogeschool. Aeres Hogeschool heeft haar wortels in Dronten liggen; van oudsher was zij een agrarische hogeschool met haar voeten in de klei. Zij heeft zich echter verbreed met behoud van haar groene identiteit, en een faculteit in de stad opgericht, aanpalend aan het Flevolandse platteland. Op deze manier maakt Aeres Hogeschool Almere een ontwikkeling door van agrarische instelling tot een instituut dat binnen het groene domein, maar denkend vanuit verschillende disciplines, onze kwaliteit van leven wil verbeteren. In deze faculteit wordt binnen haar bacheloropleidingen ruim aandacht gegeven aan thema's als biologie, een groene en gezonde leefomgeving en voedsel. Deze thema's komen allemaal prominent naar voren in de opleiding GG&L, waardoor zij een goede aansluiting biedt voor diverse eigen bachelor studenten.</p> <p>Aanleiding</p> <p>De welvaart die onze hoogtechnologische en vluchtige omgeving ons biedt, kent ook een keerzijde. In de westerse wereld eten we graag en veel, bestellen kant-en-klaar eten vanaf de bank en nemen massaal de roltrap. Onze omgeving verandert snel en staat steeds verder af van die van onze voorouders. Maar de genen van onze voorouders bepalen nog steeds een groot deel van ons onbewuste en routinematige gedrag. Onze natuurlijke neiging tot het consumeren van zoveel mogelijk calorieën is hier een voorbeeld van. In een omgeving waar eten voortdurend gemakkelijk voorhanden is, heeft dit gedrag verstrekking gevolgen voor onze gezondheid, waarbij overgewicht de meest voorkomende én meest gevaarlijke is. Overgewicht is de oorzaak van een scala aan problemen, zoals veel van de Non Communicable Diseases² (NCD's) die tegenwoordig het ziektebeeld op populatieniveau bepalen. In 2019 had 50,1% van de Nederlanders van 18 jaar en ouder matig of ernstig overgewicht³ en sterft zo'n 25% van de Nederlanders aan hart- en vaatziekten⁴. Stress en burn-out klachten worden door zo'n 1 miljoen Nederlanders ervaren⁵. Ook van gedrag dat niet direct leidt tot ziekte of dood, maar indirect een grote invloed heeft op gezondheid en welzijn zien we niet altijd het gewenste beeld. Zo zien we een beperkt percentage moeders dat borstvoeding geeft aan zuigelingen ten opzichte van andere landen⁶ en het percentage volwassenen dat de richtlijnen voor groente en fruit consumptie volgt, ligt nog steeds onder de 20%⁷. De beweegnorm voor volwassenen vertoont eenzelfde beeld; maar iets meer dan de helft van de volwassen Nederlanders beweegt voldoende⁸. Problemen met slapen komen onder zo'n 20% van de bevolking voor en opvallend is dat er een</p>
--	--

² <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/noncommunicable-diseases>

³ <https://www.volksgezondheidszorg.info/onderwerp/overgewicht/cijfers-context/huidige-situatie#node-overgewicht-volwassenen>

⁴ <https://www.volksgezondheidszorg.info/onderwerp/sterfte-naar-doodsoorzaak/cijfers-context/huidige-situatie#node-sterfte-naar-hoofdgroepen-van-doodsoorzaken>

⁵ <https://www.monitorarbeid.tno.nl/dynamics/modules/SPUB0102/view.php?pub%5Fid=100351&att%5Fid=4911> (bijlage 1)

⁶ <https://www.volksgezondheidszorg.info/onderwerp/borstvoeding/regionaal-internationaal/internationaal#node-internationale-vergelijking-van-borstvoeding-bij-zes-maanden>

⁷ <https://www.wateetnederland.nl/resultaten/voedingsmiddelen/verandering>

⁸ <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/17/helft-nederlanders-voldeed-in-2019-aan-beweegrichtlijnen>

	<p>negatieve correlatie met inkomen gevonden is⁹. Kortom, welvaartziekten zijn alom aanwezig binnen de Nederlandse maatschappij. Dat is niet nieuw. Echter, er zijn nog veel onbenutte mogelijkheden om deze te bestrijden¹⁰.</p> <p>Bovengenoemde ziekten en aandoeningen zijn overwegend een direct gevolg van ongezond gedrag. Wanneer we bevolkingsgroepen kunnen helpen om hun gedrag te veranderen door het gezonde gedrag in een bijpassende leefomgeving te faciliteren zorgen we ervoor dat we deze aandoeningen kunnen beperken. Dit leidt uiteindelijk tot structurele verbetering van bovengenoemde cijfers en van maatschappelijke gezondheid en welzijn. Het opleiding van professionals die in staat zijn om gewenst gezond gedrag te stimuleren en faciliteren is wat de opleiding GG&L nastreeft. Wij vliegen dit aan vanuit onze expertise als groene hogeschool, biologie en onze leefomgeving.</p> <p>Om gezond gedrag te stimuleren zijn verbindende experts nodig die de wisselwerking tussen gedrag en leefomgeving kunnen analyseren. Ze hebben contact met professionals uit de primaire preventieve en curatieve zorg, maar ook met andere relevante stakeholders, zoals bijvoorbeeld vanuit het groene domein om een gezondere beweegomgeving te creëren in de buurt van basisscholen. Met de opleiding GG&L beogen we experts op te leiden op het gebied van humaan gedrag in relatie tot gezondheid. Zij zijn in staat om ons dagelijkse en routinematige gedrag vanuit de biologie te benaderen en om discipline overstijgend na te denken over effectieve oplossingen en interventies in de leefomgeving. Een goed ingerichte leefomgeving leidt tot gezonder gedrag en kan gewenst gedrag faciliteren¹¹. Ingrepen in de groene leefomgeving en onze voedselomgeving zijn hier voorbeelden van.</p> <p>Opleidingsprofiel Expert Gezond Gedrag</p> <p>Na het afronden van de opleiding Gezond Gedrag & Leefomgeving mag jij je expert gezond gedrag noemen. In deze rol is je belangrijkste taak het aanzetten tot blijvend gezonder gedrag van groepen in de samenleving. Dit doe je met creatieve en wetenschappelijk onderbouwde interventies in de leefomgeving, waarbij je rekening houdt met de complexiteit van de problematiek rondom gedrag, gezondheid en welzijn. Je kijkt steeds met een integrale blik, waarbij gedragsbiologie het uitgangspunt is in je denk- en werkwijze. Je bent in staat biologische kennis (bijvoorbeeld over homeostase en bioritme) te verbinden aan psychologische of sociologische verschijnselen en weet technieken vanuit de sociale psychologie aan te wenden om de juiste interventie te ontwikkelen. Je begrijpt de invloed die de leefomgeving heeft op ons gedrag en probeert de leefomgeving daarom zo goed mogelijk af te stemmen op gezond en dus gezondheidsbevorderend gedrag. Om tot passende interventies te komen zal je een voortrekkersrol moeten aannemen waar het gaat om het initiëren van samenwerking. De integrale problematiek vraagt namelijk om een specialisme-overstijgende aanpak. Je schuwt het niet om hierbij buiten de gebaande paden te treden en partijen aan te haken die minder voor de hand liggen. Je bent de proactieve verbinder tussen het grijze en het groene domein, op zoek naar vernieuwende samenwerkingen die leiden tot gezonder gedrag in daarop afgestemde leefomgevingen.</p>
--	---

⁹ <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2018/11/een-op-de-vijf-meldt-slaapproblemen>

¹⁰ <https://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/270061005.pdf> (bijlage 2; o.a. in voorwoord)

¹¹ <https://www.venvn.nl/media/ctvcllvi/werkagenda-rvs-2020-2024.pdf> (bijlage 3; p 24-27)

	<p>Je handelt bijvoorbeeld in de rol van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gedragsontwerper groen & gezond in de stad • Gebiedsmanager gezonde leefomgeving • Toegepast onderzoeker gezonde voedselomgevingen • Projectleider 'borstvoeding buitenshuis' • Co-operatieadviseur 'vers & voedzaam voor ouderen' <p>Over de opleiding Gezond Gedrag en Leefomgeving</p> <p>Tijdens de opleiding is er doorlopend samenwerking met het werkveld; studenten werken aan actuele casussen uit de praktijk, waarin zij opgedane kennis en vaardigheden kunnen inzetten in en vertalen naar een real life setting. Het theoretisch kader van de opleiding richt zich op vakgebiedoverstijgende kennis om gezond(er) gedrag te stimuleren, waarbij de nadruk ligt op biologie, en daarnaast op psychologie en sociologie. De leefomgeving in al zijn verschijningsvormen¹² staat centraal bij het nadenken over interventies en oplossingen. Voorbeelden hiervan zijn de voedselomgeving, werkomgeving en de sociaaleconomische omgeving.</p> <p>Er bestaat een onlosmakelijke wisselwerking tussen het gedrag van mensen en de inrichting van hun omgeving. Zo doet de aanblik van voedsel ons overwegen voedsel te consumeren terwijl we eigenlijk geen honger hebben en is een aantrekkelijke groene omgeving rondom een kantoor eerder aanleiding tot een lunch-wandeling dan een grijs stadshart.</p> <p>De voltijd opleiding MSc Gezond Gedrag & Leefomgeving duurt 1 studiejaar (60 EC) en is opgebouwd uit zeven modules. Iedere module bestaat uit een evenwichtige onderwijsaanpak die bijdraagt aan het behalen van één of meerdere eindkwalificaties. Er worden veel praktijkgerichte opdrachten aangeboden waarbij de student aan een bepaalde beroepsrol kan werken. De student volgt zes van de zeven modules verdeeld over drie periodes, waarbij per periode 2 modules parallel worden aangeboden. In de zevende module passen zij de opgedane kennis en vaardigheden uit de parallel lopende modules direct toe op een casus uit de praktijk. De opleiding wordt afgerond met de "Masterproof" waarin kennis, vaardigheden en opgedane ervaring geïntegreerd worden in een individuele interventieopdracht die de student vormgeeft en uitvoert.</p> <p>In onderstaande figuur 2 staat de opbouw van het curriculum schematisch weergegeven. De student werkt aan het verwerven van specifieke kennis, vaardigheden en houding. Zo krijgt hij bijvoorbeeld kennis van gedragsbiologie, leert zich te positioneren binnen een breed speelveld van actoren, heeft de skills om de inrichting van een specifieke leefomgeving af te stemmen op het daar gewenste gedrag, begrijpt welke determinanten van gedrag onze voedselkeuzes beïnvloeden en kan modelmatig maar ook op creatieve wijze bouwen aan interventies die gezond gedrag stimuleren of faciliteren. Er wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan de professionele ontwikkeling die nodig is om te kunnen opereren als expert gezond gedrag binnen het brede speelveld van actoren.</p>
--	--

¹² <https://www.rivm.nl/gezondeleefomgeving>

Inrichting van de opleiding (indicatie curriculum per jaar, vakken, leerlijnen)	<table border="1"> <tr> <td>Jaar (60 EC)</td> <td colspan="6">1</td> </tr> <tr> <td>Periode</td> <td colspan="2">1 (18 EC)</td> <td colspan="2">2 (18 EC)</td> <td colspan="2">3 (18 EC)</td> </tr> <tr> <td>Module</td> <td>Module 1</td> <td>Module 2</td> <td>Module 3</td> <td>Module 4</td> <td>Module 5</td> <td>Module 7</td> </tr> <tr> <td>Naam</td> <td>Gedragsonderzoek vanuit 3 invalshoeken</td> <td>Determinanten van gezondheid & welzijn</td> <td>Het beïnvloeden van gedrag</td> <td>Gezondheid organiseren</td> <td>Gedrag en omgeving</td> <td>Eindopdracht</td> </tr> <tr> <td>Cursussen</td> <td>Een brede kijk op gedrag: 3 invalshoeken</td> <td>Determinanten van gezondheid & welzijn</td> <td>Het beïnvloeden van gedrag</td> <td>Het speelveld van zorg en welzijn</td> <td>Het voedsellandschap De groene ruimte</td> <td>Individuele interventie opdracht</td> </tr> <tr> <td>Trainingsen</td> <td>Basis onderzoeksvaardigheden</td> <td>Effectieve communicatie Kritisch denken</td> <td>Ethisch handelen Creativiteit I</td> <td>Gezondheid transdisciplinair organiseren Toekomstscenario's</td> <td>Urban healthscaping Creativiteit II Experimenteren in de proeftuin</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Module</td> <td colspan="6">Module 6 Interventiekunde in de praktijk (6 EC)</td> </tr> <tr> <td>Opdracht</td> <td colspan="5">Een praktijkcasus</td> <td></td> </tr> </table>	Jaar (60 EC)	1						Periode	1 (18 EC)		2 (18 EC)		3 (18 EC)		Module	Module 1	Module 2	Module 3	Module 4	Module 5	Module 7	Naam	Gedragsonderzoek vanuit 3 invalshoeken	Determinanten van gezondheid & welzijn	Het beïnvloeden van gedrag	Gezondheid organiseren	Gedrag en omgeving	Eindopdracht	Cursussen	Een brede kijk op gedrag: 3 invalshoeken	Determinanten van gezondheid & welzijn	Het beïnvloeden van gedrag	Het speelveld van zorg en welzijn	Het voedsellandschap De groene ruimte	Individuele interventie opdracht	Trainingsen	Basis onderzoeksvaardigheden	Effectieve communicatie Kritisch denken	Ethisch handelen Creativiteit I	Gezondheid transdisciplinair organiseren Toekomstscenario's	Urban healthscaping Creativiteit II Experimenteren in de proeftuin		Module	Module 6 Interventiekunde in de praktijk (6 EC)						Opdracht	Een praktijkcasus					
	Jaar (60 EC)	1																																																							
	Periode	1 (18 EC)		2 (18 EC)		3 (18 EC)																																																			
	Module	Module 1	Module 2	Module 3	Module 4	Module 5	Module 7																																																		
	Naam	Gedragsonderzoek vanuit 3 invalshoeken	Determinanten van gezondheid & welzijn	Het beïnvloeden van gedrag	Gezondheid organiseren	Gedrag en omgeving	Eindopdracht																																																		
	Cursussen	Een brede kijk op gedrag: 3 invalshoeken	Determinanten van gezondheid & welzijn	Het beïnvloeden van gedrag	Het speelveld van zorg en welzijn	Het voedsellandschap De groene ruimte	Individuele interventie opdracht																																																		
	Trainingsen	Basis onderzoeksvaardigheden	Effectieve communicatie Kritisch denken	Ethisch handelen Creativiteit I	Gezondheid transdisciplinair organiseren Toekomstscenario's	Urban healthscaping Creativiteit II Experimenteren in de proeftuin																																																			
	Module	Module 6 Interventiekunde in de praktijk (6 EC)																																																							
Opdracht	Een praktijkcasus																																																								
Studielast	60 EC																																																								
Vorm van de opleiding (voltijd, deeltijd, duaal)	Voltijd (1 jaar)																																																								
Gemeente of gemeenten waar de opleiding wordt gevestigd	Almere																																																								
Doelgroep van de opleiding	<p>De opleiding sluit aan op instroom vanuit een hbo- of wo-bacheloropleiding of personen met relevante werkervaring die zich verder in de thematiek willen verdiepen en bekwalen en de opleiding in voltijd willen volgen. De opleiding sluit het beste aan op bacheloropleidingen waarin de volgende thema's voldoende aan bod zijn gekomen: biologie, voeding, gezondheid, gedrag, psychologie en bio- of paramedische thema's.</p> <p>De opleiding is gericht op mensen met een interesse in de relatie tussen gezondheid, gedrag en de leefomgeving.</p>																																																								
CROHO (sub)onderdeel en motivering	<p>Gedrag en Maatschappij – overig</p> <p>De opleiding richt zich op het aanpakken en voorkomen van gezondheidsproblemen binnen de maatschappij, met de nadruk op het interveniëren in de leefomgeving. Kennis van de biologie, psychologie en sociologie achter gedrag is hierbij noodzakelijk om te komen tot passende interventies die leiden tot de gewenste gedragsveranderingen. Het CROHO subonderdeel <i>Gedrag en Maatschappij – overig</i> is thematisch het meest van toepassing op bovenstaande.</p>																																																								
Geplande startdatum opleiding of nevenvestiging	September 2021																																																								
ISAT code van de opleiding (indien bekend)	n.v.t.																																																								
BRIN code van de instelling	30TX02																																																								

Figuur 2. Curriculum opbouw voltijd masteropleiding GG&L

Indien nadere vooropleidingseisen worden gesteld; voorstel daartoe

Er gelden voor toelating tot de opleiding de volgende vereisten:

- De student heeft een relevante* hbo- of wo-bacheloropleiding (nationaal en internationaal) afgerond; OF
- De student is een professional met relevante* werkervaring (en minimaal een afgeronde hbo- of wo-bacheloropleiding);

EN

- De student schrijft een motivatiebrief met cv en cijferlijst van de vooropleiding.

Aanvullend

- Wanneer een student niet één van de hierna genoemde vooropleidingen heeft gevolgd, moet hij/zij aan tonen dat er voldoende voorkennis is van de volgende biologiethema's, te weten: celbiologie, immunologie, neurologie/hersenen, fysiologie en anatomie (m.n. homeostase, vertering, verteringsstelsel, bewegingsapparaat, bloedsomloop). Schakelmogelijkheden zullen door de toelatingscommissie worden gespecificeerd.

*Relevante opleidingen (direct toelaatbaar)

Biomedische wetenschappen, Fysiotherapie, Geneeskunde, Gezondheid en Leven, Gezondheidswetenschappen, hbo-V, Healthy Living, (Toegepaste) biologie, Verloskunde, Voeding en Gezond Leven, Voeding en Gezondheid. Tevens hbo/wo bachelor opleidingen waarbinnen gekozen is voor de minor Voeding en Gezondheid (Wageningen University & Research).

*Relevante opleidingen (onder voorwaarden toelaatbaar)

ALO, Bewegingswetenschappen, Gedragwetenschappen, Gezondheid, Gezondheid en Maatschappij, Human Resource Management, Management van de leefomgeving, Management Zorg, Sociologie, SPH, (Toegepaste) psychologie, Voeding en Diëtetiek.

Indien capaciteitsbeperking wordt ingesteld; de hoogte ervan

n.v.t.

Handtekening College van bestuur

datum, plaats 11-11-2020 Ede

Aanvraagformulier nieuwe opleiding macrodoelmatigheidstoets

Deeltijd masteropleiding Gezond Gedrag & Leefomgeving Aeres Hogeschool Almere

Almere, november 2020

Figuur 1. Nieuwbouw Aeres Hogeschool locatie Almere (gereed september 2021)

Inhoud

1.1 Basisgegevens	3
Art. 6 Criterium A: behoefte aan de opleiding	10
Art. 6 Criterium B: ruimte in het landelijk aanbod	24
Tot slot	36

1.1 Basisgegevens

Naam instelling(en)	Aeres Hogeschool Almere
Contactgegevens	www.aeres.nl info@aaes.nl +31 317 234 567 +31 317 234 567 +31 317 234 567
Naam opleiding	Master of Science Gezond Gedrag & Leefomgeving
Internationale naam opleiding	Master of Science Gezond Gedrag & Leefomgeving
Taal	Nederlands
In geval dat de opleiding in een andere taal dan het Nederlands wordt verzorgd: een toelichting op de aansluiting van de taalkeuze op de arbeidsmarktbehoefte	n.v.t.
In geval van een associate degreeopleiding, indien van toepassing: welke bv-instelling verzorgt mede de opleiding	n.v.t.
In geval van een joint degree-opleiding: welke instelling(en) verzorg(t)(en) mede de opleiding	n.v.t.
Opleidingsniveau (associate degreeopleiding, hbo bachelor, hbo master, wo bachelor, wo master)	hbo master

Inhoud (korte beschrijving opleiding)

Mara is HR manager bij een grote organisatie. Recent is er weer een medewerkerstevredenheidsonderzoek geweest en ook dit jaar bleek dat mensen hier plezier in hun werk hebben, maar toch stressklachten ervaren. Mara ziet dit ook terug in het verzuimcijfer. Het is een terugkerend probleem; de werkdruk, de stress... iedereen gaat maar door. Alle acties die Mara de afgelopen jaren heeft ondernomen, hebben geen effect gehad.

Als Mara over de afdelingen loopt, ziet ze iedereen snel een broodje naar binnen werken terwijl ze achter hun pc blijven zitten. 'Waarom maken ze tijdens de lunch niet een ommetje?' denkt Mara geërgerd. Het gebouw ligt aan de rand van een groenstrook en iets verder ligt zelfs een prachtig park. Maar nee, de werkdruk is te hoog, zeggen ze...

Mara komt er niet uit. Om de structurele dreiging van overwerktheid de kop in te drukken, heeft ze specialistische kennis nodig en vooral iemand die eens even anders tegen het probleem aankijkt. Ze herinnert zich een congres van twee maanden terug, Welzijn op de Werkvloer, waar ze iemand ontmoet heeft die sprak over EASY – omgevingen zo inrichten dat het gewenste gedrag makkelijk gemaakt wordt. Ze pakt haar aantekeningen erbij, zoekt de dame die toen sprak op via LinkedIn en stuurt een bericht¹.

Een jaar later, nadat de expert gezond gedrag aan de slag is gegaan, ziet de organisatie er heel anders uit. Na een analyse van de werkomgeving en het gedrag zijn de medewerkers gevraagd naar hun wensen en ideeën. Er is een selectie gemaakt van tools en interventies om de werkomgeving te herinrichten en routines te doorbreken. Beweging binnen en buiten kantoor wordt nu op een natuurlijke manier gestimuleerd. Er zijn groene oases om je in terug te trekken, een wandelcoach neemt je mee op pad en in de kantine zijn de verleidingen beperkt. Je eet en ontspant hier in een omgeving die je tot rust brengt. Rond lunchtijd wandelt Mara nu langs verlaten bureaus; ze is erg tevreden met het resultaat.

Mara heeft met de inzet van een professional Gezond Gedrag & Leefomgeving (GG&L) een oplossing gevonden voor een probleem dat al langere tijd aan haar vrat. Maar er zijn veel bedrijven, overheden, instellingen en organisaties die tegen hetzelfde aanlopen en geen oplossing weten. Onderzoek wijst uit dat een manager, beleidsmaker, zorgverlener of hr-medewerker vaak wel weet wat er nodig is voor de gezondheid van medewerkers, jonge moeders, ouderen of bewoners van wijk x, maar dat dit niet hetzelfde is als een oplossing die het gedrag stimuleert dat aan gezondheid vooraf gaat. Hier stranden vaak de intenties; kennis is nog geen toepassing. Om gezond gedrag te stimuleren, is er praktische kennis nodig van **humane biologie** (hoe werkt het lichaam, hoe komt gedrag tot stand in een bepaalde leefomgeving), maar ook van **psychologie** (waarom doen mensen wat ze doen) en **sociologie** (invloed van cultuur, politiek, etc. op gedrag). De nieuwe *professional master* Gezond Gedrag & Leefomgeving richt zich precies op deze drie gebieden en leidt professionals op die begrijpen dat deze complexe problematiek een integrale aanpak vereist. Deze opleiding biedt daarmee een antwoord op een groeiend probleem met achterblijvende oplossingen en pakt dit op een onderscheidende manier aan.

Ons menselijke gedrag ligt aan de basis van een gezond of ongezond leven. Gedrag is een door genen en omgeving ingegeven uiting van organismen, en daarom is het logisch om het ook vanuit de biologie te benaderen. Dat betekent dat we op een **objectieve manier gedragspatronen analyseren en op modelmatige manier interventies ontwerpen** die mensen **gezonder gedrag** gaan laten vertonen. Hierbij is **de interactie tussen gedrag en onze leefomgeving** niet weg te denken; er bestaat geen gedrag zonder omgeving om dit in te vertonen. Zowel gedrag als leefomgeving zijn door biologische en culturele evolutie gevormd; om die reden benaderen wij ongezond gedrag dan ook vanuit een biologisch perspectief, maar zoeken de verbinding met de domeinen psychologie en sociologie. Een afgestudeerde GG&L is een praktische

¹ Deze professional is een afgestudeerde GG&L student.

	<p>professional, expert op het gebied van gezond gedrag en is ook uitstekend in staat om in co-creatie met relevante stakeholders tot effectieve en blijvende oplossingen te komen die inspelen op de ongezonde gedragspatronen van grote groepen Nederlanders. Deze transdisciplinair werkende expert weet gezond gedrag te bevorderen en gezonde leefomgevingen te creëren. Hierdoor draagt hij/ zij bij aan maatschappelijke gezondheid en welzijn.</p> <p>Deze opleiding past bij uitstek bij het profiel van onze hogeschool. Aeres Hogeschool heeft haar wortels in Dronten liggen; van oudsher was zij een agrarische hogeschool met haar voeten in de klei. Zij heeft zich echter verbreed met behoud van haar groene identiteit, en een faculteit in de stad opgericht, aanpalend aan het Flevolandse platteland. Op deze manier maakt Aeres Hogeschool Almere een ontwikkeling door van agrarische instelling tot een instituut dat binnen het groene domein, maar denkend vanuit verschillende disciplines, onze kwaliteit van leven wil verbeteren. In deze faculteit wordt binnen haar bacheloropleidingen ruim aandacht gegeven aan thema's als biologie, een groene en gezonde leefomgeving en voedsel. Deze thema's komen allemaal prominent naar voren in de opleiding GG&L, waardoor zij een goede aansluiting biedt voor diverse eigen bachelor studenten.</p> <p>Aanleiding</p> <p>De welvaart die onze hoogtechnologische en vluchtige omgeving ons biedt, kent ook een keerzijde. In de westerse wereld eten we graag en veel, bestellen kant-en-klaar eten vanaf de bank en nemen massaal de roltrap. Onze omgeving verandert snel en staat steeds verder af van die van onze voorouders. Maar de genen van onze voorouders bepalen nog steeds een groot deel van ons onbewuste en routinematige gedrag. Onze natuurlijke neiging tot het consumeren van zoveel mogelijk calorieën is hier een voorbeeld van. In een omgeving waar eten voortdurend gemakkelijk voorhanden is, heeft dit gedrag verstrekende gevolgen voor onze gezondheid, waarbij overgewicht de meest voorkomende én meest gevaarlijke is. Overgewicht is de oorzaak van een scala aan problemen, zoals veel van de Non Communicable Diseases² (NCD's) die tegenwoordig het ziektebeeld op populatieniveau bepalen. In 2019 had 50,1% van de Nederlanders van 18 jaar en ouder matig of ernstig overgewicht³ en sterft zo'n 25% van de Nederlanders aan hart- en vaatziekten⁴. Stress en burn-out klachten worden door zo'n 1 miljoen Nederlanders ervaren⁵. Ook van gedrag dat niet direct leidt tot ziekte of dood, maar indirect een grote invloed heeft op gezondheid en welzijn zien we niet altijd het gewenste beeld. Zo zien we een beperkt percentage moeders dat borstvoeding geeft aan zuigelingen ten opzichte van andere landen⁶ en het percentage volwassenen dat de richtlijnen voor groente en fruit consumptie volgt, ligt nog steeds onder de 20%⁷. De beweegnorm voor volwassenen vertoont eenzelfde beeld; maar iets meer dan de helft van de volwassen Nederlanders beweegt voldoende⁸. Problemen met slapen komen onder zo'n 20% van de bevolking voor en opvallend is dat er een</p>
--	--

² <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/noncommunicable-diseases>

³ <https://www.volksgezondheidenzorg.info/onderwerp/overgewicht/cijfers-context/huidige-situatie#node-overgewicht-volwassenen>

⁴ <https://www.volksgezondheidenzorg.info/onderwerp/sterfte-naar-doodsoorzaak/cijfers-context/huidige-situatie#node-sterfte-naar-hoofdgroepen-van-doodsoorzaken>

⁵ <https://www.monitorarbeid.tno.nl/dynamics/modules/SPUB0102/view.php?pub%5FId=100351&att%5FId=4911> (bijlage 1)

⁶ <https://www.volksgezondheidenzorg.info/onderwerp/borstvoeding/regionaal-internationaal/internationaal#node-internationale-vergelijking-van-borstvoeding-bij-zes-maanden>

⁷ <https://www.wateetnederland.nl/resultaten/voedingsmiddelen/verandering>

⁸ <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/17/helft-nederlanders-voldeed-in-2019-aan-beweegrichtlijnen>

	<p>negatieve correlatie met inkomen gevonden is⁹. Kortom, welvaartziekten zijn alom aanwezig binnen de Nederlandse maatschappij. Dat is niet nieuw. Echter, er zijn nog veel onbenutte mogelijkheden om deze te bestrijden¹⁰.</p> <p>Bovengenoemde ziekten en aandoeningen zijn overwegend een direct gevolg van ongezond gedrag. Wanneer we bevolkingsgroepen kunnen helpen om hun gedrag te veranderen door het gezonde gedrag in een bijpassende leefomgeving te faciliteren zorgen we ervoor dat we deze aandoeningen kunnen beperken. Dit leidt uiteindelijk tot structurele verbetering van bovengenoemde cijfers en van maatschappelijke gezondheid en welzijn. Het opleiding van professionals die in staat zijn om gewenst gezond gedrag te stimuleren en faciliteren is wat de opleiding GG&L nastreeft. Wij vliegen dit aan vanuit onze expertise als groene hogeschool, biologie en onze leefomgeving.</p> <p>Om gezond gedrag te stimuleren zijn verbindende experts nodig die de wisselwerking tussen gedrag en leefomgeving kunnen analyseren. Ze hebben contact met professionals uit de primaire preventieve en curatieve zorg, maar ook met andere relevante stakeholders, zoals bijvoorbeeld vanuit het groene domein om een gezondere beweegomgeving te creëren in de buurt van basisscholen. Met de opleiding GG&L beogen we experts op te leiden op het gebied van humaan gedrag in relatie tot gezondheid. Zij zijn in staat om ons dagelijkse en routinematige gedrag vanuit de biologie te benaderen en om discipline overstijgend na te denken over effectieve oplossingen en interventies in de leefomgeving. Een goed ingerichte leefomgeving leidt tot gezonder gedrag en kan gewenst gedrag faciliteren¹¹. Ingrepen in de groene leefomgeving en onze voedselomgeving zijn hier voorbeelden van.</p> <p>Opleidingsprofiel Expert Gezond Gedrag</p> <p>Na het afronden van de opleiding Gezond Gedrag & Leefomgeving mag jij je expert gezond gedrag noemen. In deze rol is je belangrijkste taak het aanzetten tot blijvend gezonder gedrag van groepen in de samenleving. Dit doe je met creatieve en wetenschappelijk onderbouwde interventies in de leefomgeving, waarbij je rekening houdt met de complexiteit van de problematiek rondom gedrag, gezondheid en welzijn. Je kijkt steeds met een integrale blik, waarbij gedragsbiologie het uitgangspunt is in je denk- en werkwijze. Je bent in staat biologische kennis (bijvoorbeeld over homeostase en bioritme) te verbinden aan psychologische of sociologische verschijnselen en weet technieken vanuit de sociale psychologie aan te wenden om de juiste interventie te ontwikkelen. Je begrijpt de invloed die de leefomgeving heeft op ons gedrag en probeert de leefomgeving daarom zo goed mogelijk af te stemmen op gezond en dus gezondheidsbevorderend gedrag. Om tot passende interventies te komen zal je een voortrekkersrol moeten aannemen waar het gaat om het initiëren van samenwerking. De integrale problematiek vraagt namelijk om een specialisme-overstijgende aanpak. Je schuwt het niet om hierbij buiten de gebaande paden te treden en partijen aan te haken die minder voor de hand liggen. Je bent de proactieve verbinder tussen het grijze en het groene domein, op zoek naar vernieuwende samenwerkingen die leiden tot gezonder gedrag in daarop afgestemde leefomgevingen.</p>
--	--

⁹ <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2018/11/een-op-de-vijf-meldt-slaapproblemen>.

¹⁰ <https://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/270061005.pdf> (bijlage 2; o.a. in voorwoord)

¹¹ <https://www.venvn.nl/media/ctvclvi/werkagenda-rvs-2020-2024.pdf> (bijlage 3; p 24-27)

	<p>Je handelt bijvoorbeeld in de rol van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gedragsontwerper groen & gezond in de stad • Gebiedsmanager gezonde leefomgeving • Toegepast onderzoeker gezonde voedselomgevingen • Projectleider 'borstvoeding buitenshuis' • Co-operatieadviseur 'vers & voedzaam voor ouderen' <p>Over de opleiding Gezond Gedrag en Leefomgeving</p> <p>Tijdens de opleiding is er doorlopend samenwerking met het werkveld; studenten werken aan actuele casussen uit de praktijk, waarin zij opgedane kennis en vaardigheden kunnen inzetten in en vertalen naar een real life setting. Het theoretisch kader van de opleiding richt zich op vakgebiedoverstijgende kennis om gezond(er) gedrag te stimuleren, waarbij de nadruk ligt op biologie, en daarnaast op psychologie en sociologie. De leefomgeving in al zijn verschijningsvormen¹² staat centraal bij het nadenken over interventies en oplossingen. Voorbeelden hiervan zijn de voedselomgeving, werkomgeving en de sociaaleconomische omgeving.</p> <p>Er bestaat een onlosmakelijke wisselwerking tussen het gedrag van mensen en de inrichting van hun omgeving. Zo doet de aanblik van voedsel ons overwegen voedsel te consumeren terwijl we eigenlijk geen honger hebben en is een aantrekkelijke groene omgeving rondom een kantoor eerder aanleiding tot een lunch-wandeling dan een grijs stadshart.</p> <p>De voltijd opleiding MSc Gezond Gedrag & Leefomgeving duurt 1 studiejaar (60 EC) en is opgebouwd uit zeven modules. Iedere module bestaat uit een evenwichtige onderwijssamenstelling die bijdraagt aan het behalen van één of meerdere einkwalificaties. Er worden veel praktijkgerichte opdrachten aangeboden waarbij de student aan een bepaalde beroepsrol kan werken. De student volgt zes van de zeven modules verdeeld over drie periodes, waarbij per periode 2 modules parallel worden aangeboden. In de zevende module passen zij de opgedane kennis en vaardigheden uit de parallel lopende modules direct toe op een casus uit de praktijk. De opleiding wordt afgerond met de "Masterproof" waarin kennis, vaardigheden en opgedane ervaring geïntegreerd worden in een individuele interventieopdracht die de student vormgeeft en uitvoert.</p> <p>In onderstaande figuur 2 staat de opbouw van het curriculum schematisch weergegeven. De student werkt aan het verwerven van specifieke kennis, vaardigheden en houding. Zo krijgt hij bijvoorbeeld kennis van gedragsbiologie, leert zich te positioneren binnen een breed speelveld van actoren, heeft de skills om de inrichting van een specifieke leefomgeving af te stemmen op het daar gewenste gedrag, begrijpt welke determinanten van gedrag onze voedselkeuzes beïnvloeden en kan modelmatig maar ook op creatieve wijze bouwen aan interventies die gezond gedrag stimuleren of faciliteren. Er wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan de professionele ontwikkeling die nodig is om te kunnen opereren als expert gezond gedrag binnen het brede speelveld van actoren.</p>
--	--

¹² <https://www.rivm.nl/gezondeleefomgeving>

Inrichting van de opleiding (indicatie curriculum per jaar, vakken, leerlijnen)	Jaar (30 EC)	1			
	Periode	1 (9 EC)		2 (9 EC)	3 (9 EC)
	Module	Module 1A	Module 2A	Module 3	Module 4
	Naam	Gedragsonderzoek vanuit 3 hoeken	Determinanten van gezondheid & welzijn	Het beïnvloeden van gedrag	Gedrag en omgeving
	Cursussen	Een brede kijk op gedrag: 3 invalshoeken Deel A	Determinanten van gezondheid & welzijn Deel A	Het beïnvloeden van gedrag	Het voedsellandschap De groene ruimte
	Trainings	Onderzoekvaardigheden Deel A	Kritisch denken	Ethisch handelen Creativiteit I	Urban healthscaping Experimenteren in de proeftuin Creativiteit II
	Module	Module 6A Interventiekunde in de praktijk (3 EC)			
	Opdracht	Een praktijkcasus			
	Jaar (30 EC)	2			
	Periode	1 (9 EC)		2 (9 EC)	3 (9 EC)
	Module	Module 1B	Module 2B	Module 5	Module 7
	Naam	Gedragsonderzoek vanuit 3 invalshoeken	Determinanten van gezondheid & welzijn	Gezondheid organiseren	Eindopdracht
	Cursussen	Een brede kijk op gedrag: 3 invalshoeken Deel B	Determinanten van gezondheid & welzijn Deel B	Het speelveld van zorg en welzijn	Individuele interventie opdracht
	Trainings	Onderzoekvaardigheden Deel B	Effectieve communicatie	Gezondheid transdisciplinair organiseren Toekomstscenario's	
	Module	Module 6B Interventiekunde in de praktijk (3 EC)			
Opdracht	Een praktijkcasus (vervolg)				
Figuur 2. Curriculum opbouw deeltijd masteropleiding GG&L					
Studielast	60 EC				
Vorm van de opleiding (voltijd, deeltijd, duaal)	Deeltijd (2 jaar)				
Gemeente of gemeenten waar de opleiding wordt gevestigd	Almere				
Doelgroep van de opleiding	<p>De opleiding sluit aan op instroom van professionals vanuit het werkveld, met een geschikte hbo- of wo-bachelor vooropleiding, die de opleiding naast hun baan willen volgen. De opleiding sluit het beste aan op professionals met voldoende achtergrondkennis in de volgende thema's: biologie, voeding, gezondheid, gedrag, psychologie en bio- of paramedische thema's.</p> <p>De opleiding is gericht op mensen met een interesse in de relatie tussen gezondheid, gedrag en de leefomgeving.</p>				
CROHO (sub)onderdeel en motivering	Gedrag en Maatschappij – overig				

	De opleiding richt zich op het aanpakken en voorkomen van gezondheidsproblemen binnen de maatschappij, met de nadruk op het interveniëren in de leefomgeving. Kennis van de biologie, psychologie en sociologie achter gedrag is hierbij noodzakelijk om te komen tot passende interventies die leiden tot de gewenste gedragsveranderingen. Het CROHO subonderdeel <i>Gedrag en Maatschappij – overig</i> is thematisch het meest van toepassing op bovenstaande.
Geplande startdatum opleiding of nevenvestiging	September 2021
ISAT code van de opleiding (indien bekend)	n.v.t.
BRIN code van de instelling	30TX02
Indien nadere vooropleidingseisen worden gesteld; voorstel daartoe	<p>Er gelden voor toelating tot de opleiding de volgende vereisten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De student heeft een relevante* hbo- of wo-bacheloropleiding (nationaal en internationaal) afgerond; OF - De student is een professional met relevante* werkervaring (en minimaal een afgeronde hbo- of wo-bacheloropleiding); <p>EN</p> <ul style="list-style-type: none"> - De student schrijft een motivatiebrief met cv en cijferlijst van de vooropleiding. <p>Aanvullend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wanneer een student niet één van de hierna genoemde vooropleidingen heeft gevolgd, moet hij/zij aan tonen dat er voldoende voorkennis is van de volgende biologiethema's, te weten: celbiologie, immunologie, neurologie/hersenen, fysiologie en anatomie (m.n. homeostase, vertering, verteringsstelsel, bewegingsapparaat, bloedsomloop). Schakelmogelijkheden zullen door de toelatingscommissie worden gespecificeerd. <p>*Relevante opleidingen (direct toelaatbaar)</p> <p>Biomedische wetenschappen, Fysiotherapie, Geneeskunde, Gezondheid en Leven, Gezondheidswetenschappen, hbo-V, Healthy Living, (Toegepaste) biologie, Verloskunde, Voeding en Gezond Leven, Voeding en Gezondheid. Tevens hbo/wo bachelor opleidingen waarbinnen gekozen is voor de minor Voeding en Gezondheid (Wageningen University & Research).</p> <p>*Relevante opleidingen (onder voorwaarden toelaatbaar)</p> <p>ALO, Bewegingswetenschappen, Gedragwetenschappen, Gezondheid, Gezondheid en Maatschappij, Human Resource Management, Management van de leefomgeving, Management Zorg, Sociologie, SPH, (Toegepaste) psychologie, Voeding en Diëtetiek.</p>
Indien capaciteitsbeperking wordt ingesteld; de hoogte ervan	n.v.t.

Handtekening College van bestuur
datum, plaats 11-1-2020 Ede